Eduskunnan lakivaliokunta

Eduskunnan lakivaliokunnan pyyntö 23.9.2021 kirjallisesta asiantuntijalausunnosta

Keskusrikospoliisin lausunto

Tausta

Eduskunnan lakivaliokunta on 23.9.2021 pyytänyt Keskusrikospoliisilta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 89/2021 vp eduskunnalle laiksi rikoslain 17 ja 34 a luvun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, lakialoitteesta 41/2019 vp laeiksi rikoslain 34 a luvun ja kansalaisuuslain 33 a §:n muuttamisesta sekä toimenpidealoitteesta 158/2020 vp terroristiryhmään kuulumisen ja toimintaan osallistumisen sekä perheenjäsenten ja elinkumppanien osallisuuden määrittämisestä rangaistavaksi teoksi.

Keskusrikospoliisin lausunto

Keskusrikospoliisi on osallistunut jäsenenä työryhmän työskentelyyn.

Keskusrikospoliisi pitää ehdotettuja muutoksia kokonaisuutena tarkastellen tarkkarajaisina. Keskusrikospoliisi kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että sääntely on varsin kerrostunutta rakennuttuaan kansainvälisistä velvoitteista johtuen vaiheittain. Keskusrikospoliisi katsoo, että sääntely voisi kokonaisuutena edellyttää uudelleen tarkastelua.

Keskusrikospoliisi pitää esityksen ehdotusta rikoslain 34 a luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan muuttamisesta tärkeänä uudistuksena. Keskusrikospoliisi toteaa, että ehdotettu 4 §:n 1 momentin 4 kohta mahdollistaisi aiempaa kattavammin kaikenlaisen terroristiryhmän toiminnan olennaisen tukemisen rikosoikeudellisen arvioinnin. Ehdotetun muutoksen myötä mahdollisena tekotapana tulisi arvioitavaksi toiminnan tukemisen tapoja, jotka eivät sisälly nykyiseen kriminalisointiin.

Keskusrikospoliisin katsoo, että perusteltu enimmäisrangaistus esityksessä ehdotetusta terrorismirikoksiin liittyvästä julkisesta kehottamisesta olisi teon moitittavuus huomioon ottaen kolme vuotta vankeutta. Tältä osin Keskusrikospoliisi kiinnittää huomiota myös siihen, että poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä

on asetettu kolmen vuoden rangaistusmaksimivaatimus luovutettaessa tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelusta annetun lain nojalla hankittuja tietoja suojelupoliisilta rikostorjuntatehtävää varten Keskusrikospoliisille. Keskusrikospoliisi toteaa, että tiedonhankintakeinot ja riittävien toimivaltuuksien käytön mahdollisuus korostuvat rikoslain 34 a luvussa säädettyjen rikosten estämisen, paljastamisen ja selvittämisen kohdalla. Tekijän terroristisen tarkoituksen päätteleminen ja osoittaminen edellyttävät tekijän tahtotilan selvittämistä ja näin ollen riittäviä tiedustelumenetelmiä sekä todisteiden hankintakeinoja.

Keskusrikospoliisi pitää kannatettavana ehdotusta siitä, että julkinen kehottaminen terrorismirikokseen sisällytetään lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (matkustajarekisteritietolaki) 3 §:ssä nimenomaan terrorismirikoksen määritelmään eikä pykälän 7 kohdassa tarkoitettuun vakavan rikollisuuden määritelmään. Näin tietojenvaihto ei ole riippuvaista PNR-direktiivin liitteessä II mainituista rikoksista tai kansallisessa lainsäädännössä säädetystä enimmäisrangaistuksesta.

Keskusrikospoliisi toteaa, että lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytön osalta on syytä kiinnittää huomiota EU:n komission PNR-direktiivin kansallista implementaatiota koskevaan huomautukseen siitä, että matkustajarekisteritietolaki ei suoraan kata terroristisessa tarkoituksessa tehtyä ryöstöä tai terroristisessa tarkoituksessa tehtyä kiristystä. Keskusrikospoliisi katsoo, että tiedon hyödyntäminen ja myös luovuttaminen toisen maan viranomaiselle kansainvälisen tiedonvaihdon puitteissa voi osoittautua ongelmalliseksi voimassa olevan lain nojalla.

Keskusrikospoliisi toteaa, että sääntelyllä olisi perusteltua selventää esitutkintalain 3 luvun 8 §:n 1 momentin ja rikoslain 1 luvun 12 §:n suhdetta rikoksen tekopaikkaan terrorismirikoksissa. Tältä osin kysymys on siitä, milloin rikoksen tekopaikan voidaan katsoa olevan Suomessa ja esitutkinnan aloittamisen siten mahdollista ilman valtakunnansyyttäjän syytemääräystä. Keskusrikospoliisin käsityksen mukaan terrorismirikosten tutkintavaiheessa syyttäjä osallistuu aktiivisesti tutkinnan ohjaamiseen esitutkintalain 5 luvussa tarkoitetun esitutkintayhteistyön puitteissa.

Keskusrikospoliisi katsoo, että tiettyjen vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi poliisilla tulisi olla oikeus suorittaa paikkaan kohdistuva etsintä, josta voitaisiin ilmoittaa epäillylle vasta jälkikäteen. Keskusrikospoliisi pitää kotietsintään liittyvää toimivaltuuspuutetta ongelmallisena. Keskusrikospoliisi kiinnittää huomiota siihen, että asia on ollut esillä

jo vuonna 2014 Valtioneuvoston periaatepäätöksessä kansalliseksi terrorismintorjunnan strategiaksi.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos Robin Lardot

Ylitarkastaja Pauliina Martikainen